

Dato: d. 11. november 2021

Til Teknik og Miljøområdet
teknikogmiljoomraade@ikast-brande.dk

Danmarks
Naturfredningsforening

Masnedøgade 20
2100 København Ø
Telefon: 39 17 40 00
Mail: dn@dn.dk

Hørings svar - proces for store solcelleanlæg i det åbne land

DN Ikast-Brande har følgende kommentarer og bemærkninger til ovennævnte proces:

Overordnede kommentarer

Ros for rettidig omhu vedrørende plan for store solcelleanlæg i Ikast-Brande

DN Ikast-Brande vil gerne takke Byrådet, og kommunens forvaltning for at få startet planlægningsarbejdet i forhold til store solcelleanlæg i det åbne land.

Vindmøller og solceller supplerer hinanden vældigt godt. Om sommeren hvor solen skinner, blæser det ikke så meget. Om vinteren hvor solen ikke skinner blæser det rigtigt meget.

Og om dagen hvor der bruges mest strøm kan både sol og vind hjælpe med at dække strømbehovet. Om natten bruges der ikke så meget strøm – og her skinner solen heller ikke 😊

Klimakrisens indflydelse på nødvendigheden af solceller og vindenergi

Vores klode befinder sig i en klimakrise. I de sidste 150 år har vi gravet og pumpet fossilt kulstof (gas, olie og kul) op af jorden og brændt det af med CO₂ udledning til følge. Og nu er der alt for meget CO₂ i atmosfæren.

Gennem mere end 800.000 år var atmosfærens indhold af CO₂ stabil og lå mellem 200 ppm. og 300 ppm. (1 CO₂ molekyle pr. 1 million luftmolekyler).

De seneste 100 år har atmosfærens CO₂ indhold været højere end 300 ppm og 2013 målt for første gang mere end 400 ppm. Fra 2017 har CO₂ niveauet konstant ligget over denne værdi. Og nu ser vi de negative konsekvenser – og vi er kun i begyndelsen!

Under COP 15 i København 2009, advarede verdensvidenskabsverden og forskerne om at vi i 2020 ville se flere naturbrænde, flere oversvømmelser, blegning af koraller, tørke og hvedebølger. Vejret ville kun blive mere ekstremt – og de fik smerteligt ret! Alt det de forudså sker nu!

Vi ser langvarige perioder med tørke i bl.a. Afrika og USA. Med misvækst, sult og mangel på drikkevand til følge. Vi ser udbredte naturbrænde i Australien, Sibirien, Europa og USA på grund af tørke og hvedebølger.

Andre steder ser vi oversvømmelser – her også Afrika (Sydsudan), i Asien og i Europa. Regnen falder på de forkerte tidspunkter og steder. Vandet skaber oversvømmelser, kræver dødsopfre og ødelægger infrastrukturen - og det vil desværre kun blive værre, hvis vi ikke gør noget.

Der er nu ingen tvivl om, at de klimaforandringer, vi ser, hænger sammen med atmosfærens stigende CO₂ koncentration. Og at årsagen til dette er en menneskeskabt tilstand.

Det gode ved denne erkendelse er, at når mennesker er årsagen, kan vi heldigvis også ændre tilstanden. Det fantastiske er at vi har alle løsningerne - vi skal bare se at komme i gang 😊

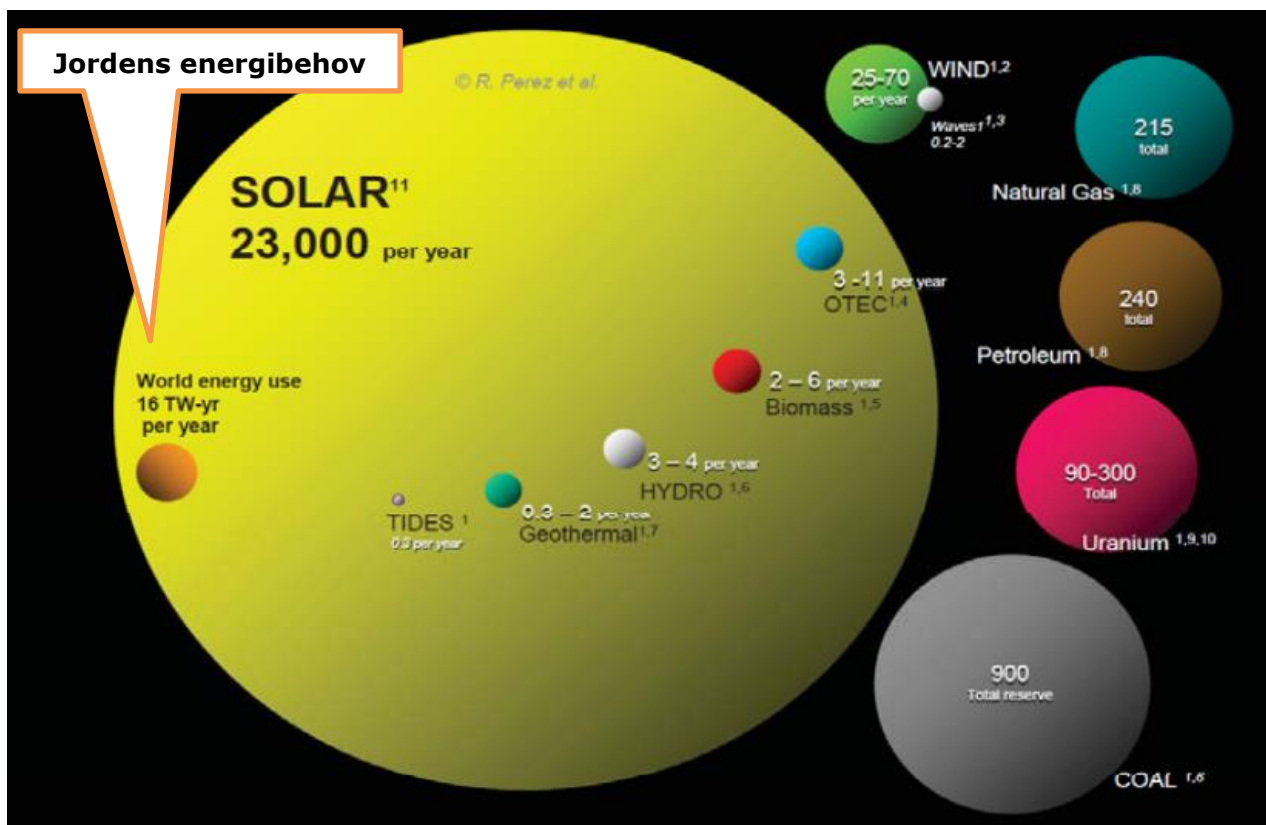
Strøm fra solceller og vindkraft skal drive den grønne omstilling

Figuren nedenfor viser jordens energiforbrug, og de ressourcer vi har til rådighed. For de vedvarende energikilder, sol, vind, biomasse, vandkraft er det angivet **pr år**. De fossile gas, kul, uran, petroleum er det i alt – altså i al fremtid.

Det er således relativt åbenlyst, at energien fra udnyttelse af solens stråler, kommer til at drive hovedparten af den grønne omstilling.

Og solceller er blevet billige. Prisen er faldet dramatisk med omkring 80% indenfor de sidste 10 år, hvilket har gjort strøm fra sol billigere end strøm fra vind på land og til vands. Prisen på vindkraft er også faldet, dog "kun" med 40% indenfor 10 år – men der arbejdes på sagen.

For Danmark anses en fordeling mellem vind og sol på 1:1,5, at kunne give det rette forhold. Altså 1GW vind skal i grove tal suppleres med 1,5GW sol – nogle mener at vi skal have 2 gange sol i forhold til vind. Det er således rigtig meget solenergi der skal opstilles i Danmark.

Danmarks Naturfredningsforening Ikast-Brande anerkender således behovet for etablering af mange store solcelleanlæg i det åbne land. Det skal blot gøres hensigtsmæssigt og klogt, for at udgå modstand fra befolkningen, og sådan at det både producerer grøn strøm, men også kan fremme biodiversiteten.

Derfor er det prisværdigt og vidner om fin rettidig omhu, at Byrådet i Ikast-Brande og kommunens forvaltning har igangsatte en proces for afklaring af hvor solcelleparkerne skal stå.

En mulig "win-win" situation med solceller og øget biodiversitet

Samtidig med klimakrisen befinder vi os også i en biodiversitetskriser. Globalt taber vi arter i et hidtil uset omfang, og i Danmark er rigtig mange af vores arter pressede.

Solcelleparker tilbyder heldigvis en oplagt mulighed for at hjælpe nogle af disse arter. Specielt de arter der er tilknyttet næringsfattigt overdrev. Den type overdrev vi mangler i Danmark.

I Danmark er 2/3 af arealet opdyrket og størstedelen får tilført kvælstof (N) for at få gode udbytter. Mange af de arter, der er i tilbagegang, er tilpasset næringsfattig jord. Det vil sige de har svært ved at klare sig i det moderne landbrug med tilførsel af gødning, pesticider og intensiv jordbearbejdning.

I solcelleparker ønskes ikke kraftig vegetationsopvækst. Dels for at undgå at opvækst skygger for solcellerne, dels fordi meget plantemateriale i tørre perioder kan give naturbrande gode forhold.

Samtænker vi solceller med at udpine jorden for næringsstoffer løser vi to problemer. Vi får billig strøm, og vi kan få næringsfattige overdrev til gavn for flora, fauna og de insekter, sommerfugle, vilde bier med mere, der lever og trives på denne type næringsfattige overdrev.

Udpining af jorden kan ske på flere måder, men for alle gælder det, at vi skal tænke os om, for at få den bedste virkning. Her kunne en national assistance til retningslinjer og kloge løsninger hjælpe, så hver kommune ikke selv skal prøve sig frem, men kan vælge ud fra et nationalt virkemiddel katalog.

Konkrete forslag som kan indgå i den videre proces

Negativzoner bør udvides med en enkelt fra vurderings-zonerne

Det er rigtigt fint med angivelse af negative/vurderings zoner. Dog bør Negativzoner, hvor solcelleanlæg ikke ønskes placeret, udvides med områder hvor en afskærmende plantning har begrænset/ingen virkning – eller hvor en beplantning ikke ønskes.

Og det kunne være brugbart hvis udpegninger i vurderingszoner forsynes med yderligere krav/skærpelse.

DN Ikast-Brandes har noteret forslag til skærper sådan - (*enkelte kommentarer i italic*):

- §3 områder (*afstand til §3 områder skal være minimum 5 meter for projektområdet*)
- Fredskov (*afstand til Fredskov skal være minimum 20 meter for projektområdet*)
- Sø- og åbeskyttelseslinjen (*ingen protektområder indenfor beskyttelseslinjerne*)
- Fortidsmindebeskyttelseslinjen (*ingen projektområder indenfor beskyttelseslinjerne*)
- Natura 2000 områder (*afstand skal være minimum 20 meter for projektområdet*)
- Fredede områder (*afstand skal være minimum 20 meter for projektområdet*)
- Bevaringsværdigt landskab
- Bevaringsværdige kulturmiljøer
- By- og sommerhuszone
- *Arealer, hvor afskærmende beplantning har begrænset/ingen effekt*

Vurderingszoner, hvor projekter vurderes i f.t. følgende udpegninger

- Lavbundsarealer (skygge effekts virkning på arter der trives i de våde områder)
- Skovbyggelinjer
- Områder med geologiske værdier
- Kirkeomgivelser
- Spredningsveje for dyr og planter (*projektområdet vil kunne hjælpe flora og fauna*)

DN Ikast-Brandes forslag til krav til solcellerne

Solcelle paneler der anvendes bør være "cradle to cradle" certificerede. De skal bestå af kendte materialer, som kan genanvendes og at materialerne ikke skader helbred og miljø.

Solceller skal være en type som kun anvender refleksfrit glas. Panelerne skal være mørke og med et minimum af blanke refleksionsmuligheder (herunder alu-ledeforbindelserne).

Idet panelerne er skråtstillede, vil naturlig nedbør være tilstrækkelig til at holde glasfladerne rene. Er der behov for manuel vask af panelerne, må der alene anvendes rent vand uden brug af rengøringsmidler.

DN Ikast-Brandes forslag til placeringer i landskabet (positivzonen).

Alle store solcelleanlæg skal etableres med et slørende beplantningsbælte omkring parken.

En stor del af arealerne i Ikast-Brandes kommune er JB1, altså grovkornet sandjord uden et stort indhold af naturlige næringsstoffer. Tidligere hedeområder. Jordbundsmæssigt er der således mange potentielle muligheder for placering af anlæggene, hvis et kriterie er sammen-tænkning med ønsket om næringsfattige overdrev.

Arealet under solpanelerne må ikke tilføres næringsstoffer eller pesticider. Arealer i områder med drikkevandsinteresser og følsomme drikkevands indvindingsområder kan af denne grund være gode placeringssteder (det bedste er dog stadig skovrejsning på disse områder).

Trådhegnet omkring anlæggene skal konstrueres med faunapassager, så agerhøne, ræv, hare og grævling kan passere ind og ud af anlæggene.

Hvis der ikke etableres passager, som rådyr og andre hjorte kan komme igennem, må anlæg ikke kunne etableres i områder udlagt som økologisk passage/spredningskorridor.

I landskaber med store højdeforskelle kan det være svært helt at skærme for indblik til store solcelleanlæg. Derfor anbefaler DN Ikast-Brandes, at man tilstræber at placere solcelleanlæg-gene i områder uden større højdeforskelle og meget gerne i områder med mange læhegn.

Udlægning af solcelleparker i områder der betegnes som lavbundsarealer skal vurderes. Som udgangspunkt skal lavbundjorde reserveres udtagning og etablering af våde enge til optagelse og binding af kulstof fra atmosfæren. Her er solcelleparker ifølge DN Ikast-Brandes uønskede.

DN Ikast-Brandes ønsker til udformning og drift af de enkelte anlæg

Ophør af gødskning og brug af pesticider umiddelbart op af §3 områder, der måtte ligge tæt på solcelleanlæggene, bør bidrage til at bedre disse områders biologiske tilstand og udgøre en bufferzone.

Udover at de nye solcelleanlæg skal ligge i positivzonerne, bør der også stilles krav om at arealerne under panelerne drives på en måde, der fremmer biodiversiteten mest muligt.

Opstilling af bistader ved solcelleanlæg skal vurderes, idet honningbier vil konkurrere med vilde bier om føderessourcerne. Det er u hensigtsmæssigt da mange vilde bi-arter er truede. Hvis der planlægges naturpleje med får under solpanelerne, skal dette ske via foldafgræsning. Får afdriver vegetationen meget lavt og ved for stor bestand af får, vil der udvikles en

tætklippet græsømte med meget lille naturmæssig værdi. Etablering af egnet foldafgræsning vil kunne sikre gode blomstringsperioder og den nødvendige frøsætning.

Muligheden for fold afgræsning gør at der bør stilles krav om indhegningens størrelse. En projektudvikler kunne tænke sig, for at spare penge, at indhegne hele parken i et stort område. Dette vil besværliggøre foldafgræsningen. Det kunne således være en mulighed at have krav om et størst indhegnet areal på eksempelvis 5 hektar. Rundt om de 5 hektar skulle der så etableres fauna korridorer.

Anlæggene indhegnes med trådhegn, der alene tillader passage af mindre dyr som agerhøne, hare, ræv og grævling. Af hensyn til hjortevildt bør der ved større anlæg etableres faunakorridorer gennem anlægget. Disse skal være mindst 10 m brede.

Det vil være en rigtig god ide at etablere stier indenfor disse faunakorridorer, så også mennesket kan komme til og her opleve den vilde flora og et myldrende liv af sommerfugle og andre insekter.

De slørende beplantningsbælter bør være 6-rækkede og bestå af hjemmehørende arter af buske og små træer af dansk oprindelse. Måske også indblandet stedsegrønne træer for at sløre anlæggene om vinteren. Ved den nordlige grænse kan der bruges høje lysåbne træarter – ege-træer, asketræer m.v.

Ingen belysning af anlæg, og anlæg må ikke have synlige display, dioder eller tilsvarende.

Andre kommentarer til processen for store solcelleanlæg i det åbne land.

Der er påtænkt at acceptere 5 ansøgninger om tilladelse til at opbygge store solcelleparker i Ikast-Brande. 1 projekt under 200 ha, 2 projekter under 100 ha og 2 projekter under 50 ha = i alt op til 500 ha.

Det kunne være ønskeligt at målet blev 500 ha, idet ovenstående teoretisk kan blive 1 projekt á 110 ha, 2 projekter á 55 ha og 2 projekter á 5 ha = i alt kun 230 ha. Så en øgning af antallet af projekter indenfor hver ramme indtil målet pr ramme er opfyldt kunne overvejes.

De 500 hektar vil med anslået 1MW/hektar solcelle areal, svarer til cirka 500MW. Dette areal lyder fornuftigt når vi ser på Ikast-Brande kommunes fremtidige vindkraft mængde.

DN Ikast-Brande vil opfordre Ikast-Brande kommune til at få relevante nationale myndigheder til at udgive et "virkemiddel katalog". Et virkemiddel katalog der kommer med anbefalinger og muligheder for den bedste etablering og drift af arealerne under solcelleparker. Dette således at vi kan fremme den biodiversitets forbedring som solceller parkerne har åbnet mulighed for at bibringe til den danske natur.

Zone kortet med Negativzoner (røde) og Vurderingszoner (grønne) – se side 6/6. Det ville være rigtigt godt at have afgang til dette kort i en bedre opløsning så offentligheden kan komme med bemærkninger.

DN Ikast-Brande ser frem til slutresultatet af Byrådets og forvaltnings arbejde.

Med venlig hilsen

Kaj Kobborg Knudsen og Jens Schiersing Thomsen.

Bestyrelsesmedlem og formand i DN Ikast-Brande, ikast-brande@dn.dk

